

ОПТИМІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ЧЕРЕЗ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ

OPTIMIZATION OF STATE FUNDING FOR SOCIAL PROGRAMS FOR VETERANS THROUGH PARTNERSHIP IN UKRAINE

У статті визначено сучасний стан державного фінансування соціальних програм для ветеранів в Україні, що демонструє значне зростання обсягів фінансування у 2024 році до 13,55 млрд грн. Розглянуто ключові напрями витрат, серед яких забезпечення житлом, реабілітація та адаптація, виплата одноразової грошової допомоги та функціонування Українського ветеранського фонду. Аналіз показує, що збільшення фінансування свідчить про високу пріоритетність ветеранської політики для держави. Водночас зазначено, що державних ресурсів недостатньо для забезпечення стійкості програм, тому необхідне залучення додаткових джерел через партнерство. Розглянуто механізми державно-приватного та державно-громадського партнерств як ефективні інструменти для оптимізації фінансування. Державно-приватне партнерство описане через приклад Концепції держпрограми забезпечення житлом захисників України, яка передбачає співпрацю з приватними інвесторами для будівництва житла ветеранам. Державно-громадське партнерство аналізується через досвід співпраці Міністерства у справах ветеранів України з громадськими організаціями, які розробляють та впроваджують Національну стратегію політики щодо ветеранів. Доведено, що партнерство сприяє залученню додаткових ресурсів, підвищенню прозорості використання коштів, запровадженню інноваційних рішень у соціальному захисті ветеранів, а також врахуванню специфічних потреб різних категорій захисників. Узагальнено, що державно-приватне та державно-громадське партнерства є стратегічно важливими для забезпечення сталого розвитку ветеранської політики в Україні. Висновки акцентують на необхідності комплексного підходу, який поєднує державні, приватні та громадські ресурси, для підвищення ефективності та адресності програм. Рекомендовано посилити взаємодію між державою, бізнесом та громадянським суспільством, вдосконалити механізми стимулювання інвесторів, активізувати залучення міжнародного фінансування, розвивати цифрові платформи для автоматизації процесів розподілу фінансів і підвищення прозорості, а також впровадити освітні програми для підвищення фінансової грамотності ветеранів.

Ключові слова: ветерани, державне фінансування, соціальні програми, державно-приватне партнерство, державно-громадське партнерство, оптимізація, реінтеграція,

Український ветеранський фонд, гранти, фінансова грамотність.

The article defines the current state of public funding for social programs for veterans in Ukraine, demonstrating a significant increase in funding volumes in 2024 to 13.55 billion UAH. Key expenditure areas are examined, including housing provision, rehabilitation and adaptation, one-time financial assistance payments, and the functioning of the Ukrainian Veteran Fund. The analysis indicates that the increase in funding reflects the high priority of veteran policy for the state. At the same time, it is noted that state resources are insufficient to ensure program sustainability, necessitating the attraction of additional sources through partnerships. The mechanisms of public-private and public-civil partnerships are considered as effective tools for optimizing funding. Public-private partnerships are exemplified through the concept of the state program for housing provision for Ukrainian defenders, which involves collaboration with private investors to build housing for veterans. Public-civil partnerships are analyzed through the experience of cooperation between the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine and civil organizations, which develop and implement the National Strategy for Veterans Policy. It is proven that partnerships facilitate the attraction of additional resources, increase transparency in fund utilization, introduce innovative solutions in the social protection of veterans, and address the specific needs of various categories of defenders. It is generalized that public-private and public-civil partnerships are strategically important for ensuring the sustainable development of veteran policy in Ukraine. The conclusions emphasize the necessity of a comprehensive approach combining public, private, and civil resources to enhance the efficiency and targeting of programs. It is recommended to strengthen interactions between the state, business, and civil society, improve mechanisms for incentivizing investors, activate the involvement of international funding, develop digital platforms to automate financial distribution processes and improve transparency, and implement educational programs to enhance veterans' financial literacy.

Key words: veterans, public funding, social programs, public-private partnership, public-civil partnership, optimization, reintegration, Ukrainian Veteran Fund, grants, financial literacy.

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.42.22>

Бобось О.Л.

д. наук з держ. упр.,

доцент кафедри публічного

адміністрування,

Міжрегіональна академія управління

персоналом

ORCID ID: 0009-0004-1827-5640

Постановка проблеми. В Україні питання соціальної підтримки ветеранів набуває особливого значення в умовах зростання кількості учасників бойових дій. Однак обмеженість державного бюджету та неефективність механізмів розподілу коштів створюють суттєві перепони на шляху забезпечення належного

рівня соціального захисту цієї категорії населення. Державні соціальні програми часто страждають від бюрократичної перевантаженості, недостатньої прозорості та нерівномірного доступу до ресурсів. У той же час, існує значний потенціал для оптимізації фінансування через партнерство між державними,

приватними та громадськими структурами. Залучення бізнесу, міжнародних донорів та громадських організацій до фінансування та реалізації соціальних програм може забезпечити їхню ефективність, адресність та довготривалу стійкість.

Проте, недостатність досліджень, спрямованих на вивчення можливостей оптимізації державного фінансування через партнерство, а також відсутність чітких рекомендацій для реалізації таких підходів створюють проблеми для практичного впровадження подібних ініціатив. Необхідно провести комплексний науковий аналіз успішних практик та розробку рекомендацій для оптимізації механізмів фінансування соціальних програм для ветеранів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє ефективність державно-приватного та державно-громадського партнерств у оптимізації державного фінансування соціальних програм для ветеранів в Україні. Міністерство у справах ветеранів України ініціювало програму підтримки ветеранського бізнесу, яка передбачає надання 205 мільйонів гривень на розвиток підприємництва серед ветеранів (2024) [1]. Кабінет Міністрів України у своєму рішенні про Державний бюджет на 2024 рік виділив майже 14 мільярдів гривень на підтримку ветеранів та їхніх сімей, підкреслюючи пріоритетність соціальної політики щодо захисників України (2023) [2]. С. Єгоричева (2024) [3] у своєму дослідженні аналізує фінансово-економічні механізми реінтеграції ветеранів, наголошуючи на важливості залучення додаткових ресурсів через партнерства. Водночас Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію держпрограми із забезпечення житлом захисників України на період до 2025 року, що передбачає фінансування у державно-приватному партнерстві для будівництва житла для ветеранів (2022) [4]. Реалізація фінансування соціальних програм для ветеранів також включає проекти, розроблені громадськими організаціями, зокрема Типову програму супроводу та взаємодії з ветеранами (2024) [6], яка допомагає громадам впроваджувати ефективні соціальні ініціативи. DVV International ініціював програму реінтеграції ветеранів через створення освітніх можливостей, що сприяє професійній адаптації ветеранів (2023) [7]. Водночас успішні практики місцевого рівня, такі як комплексна програма соціальної підтримки ветеранів у Терешківській громаді, демонструють ефективність співпраці місцевої влади та громадських ініціатив (2024) [8].

Мета дослідження – проаналізувати ефективні підходи до оптимізації державного фінансування соціальних програм для ветеранів через механізми партнерства між приватними та громадськими структурами в Україні.

Виклад основного матеріалу. У 2024 році фінансування державних програм соціальної підтримки ветеранів в Україні суттєво зросло, що свідчить про пріоритетність ветеранської політики для держави. Згідно з ухваленим Державним бюджетом на 2024 рік, на реалізацію ветеранської політики було передбачено 13,55 млрд грн, що вдвічі більше порівняно з 2023 роком, коли ця сума становила 6,84 млрд грн [2]. В основні напрями фінансування увійшли:

– *забезпечення житлом*: 5,75 млрд грн виділено на забезпечення житлом понад 2 тисяч ветеранів війни та членів родин загиблих захисників, що на 247,9 млн грн більше, ніж у попередньому році;

– *реабілітація та адаптація*: 2,59 млрд грн бюджет передбачив на заходи з ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації захисників, членів їхніх сімей та родин полеглих воїнів, що у п'ять разів більше, ніж у 2023 році;

– *одноразова грошова допомога*: 409,8 млн грн закладено на виплату одноразової грошової допомоги у разі загибелі або інвалідності ветеранів війни;

– *Український ветеранський фонд*: 247,7 млн грн передбачено на функціонування фонду та реалізацію ним програм підтримки ветеранів.

Такі напрями фінансування демонструють прагнення держави забезпечити комплексну підтримку ветеранів, включаючи житлові програми, реабілітаційні заходи та соціальну інтеграцію. Збільшення фінансування свідчить про усвідомлення важливості соціального захисту захисників України та їхніх родин.

Державно-приватне та державно-громадське партнерства є ключовими механізмами залучення додаткових ресурсів фінансування для підтримки та соціального захисту ветеранів в Україні, оскільки форми співпраці дозволяють об'єднати зусилля державних органів, приватного сектору та громадських організацій для ефективного забезпечення ветеранів.

Державно-приватне партнерство передбачає співпрацю між державою та приватними компаніями для реалізації соціальних програм. В Україні даний механізм використовується для забезпечення житлом ветеранів та їхніх сімей. Зокрема, основними положеннями Концепції держпрограми з забезпечення житлом захисників України на період до 2025 року є [4]:

– *ціль програми*: концепція спрямована на створення партнерських механізмів забезпечення житлом учасників бойових дій та їхніх сімей, що є важливою частиною їх соціального захисту;

– *обсяг реалізації*: понад 5 тисяч ветеранів України та членів їхніх сімей мають отримати власне житло на умовах державно-приватного партнерства, яке включає залучення приватного сектору до будівництва та інвестування в житлові проекти;

– *фінансування*: кошти державного та місцевих бюджетів, міжнародна фінансова та технічна допомога (гранти, донорські внески) та додаткові ресурси через механізми державно-приватного партнерства;

– *механізми реалізації*: впровадження компенсацій за житло через субвенції місцевим бюджетам, будівництво нового житла через партнерство держави з приватними забудовниками та використання нових інструментів для залучення фінансових ресурсів.

Таким чином, використання механізму державно-приватного партнерства в рамках Концепції дозволяє залучити інвесторів до будівництва житла. Приватні забудовники отримують вигоди у вигляді податкових пільг, дотацій чи права на продаж частини житла на комерційних умовах.

Перевагами впровадження Концепції у співпраці із державно-приватним партнерством є:

– *залучення додаткових ресурсів*: включення приватного сектору та допомагає компенсувати дефіцит бюджетних коштів;

– *зменшення черг*: використання нових підходів до забезпечення житлом значно скорочує черги серед ветеранів;

– *соціальна адаптація*: житлові проекти в рамках програми залучають ветеранів до соціального життя та економічного розвитку громад в цілому.

Отже, Концепція держпрограми є важливим кроком для вирішення проблеми фінансування житлового забезпечення ветеранів в Україні. Завдяки державно-приватному партнерству та залученню додаткових ресурсів очікується значне покращення умов для захисників України та їхніх сімей, однак, для успішної реалізації програми необхідний чіткий контроль за виконанням та прозорість фінансових потоків.

Державно-громадське партнерство також відіграє роль у розробці та впровадженні ефективних стратегій фінансування соціальних програм для ветеранів. Зокрема, Державно-громадське партнерство, укладене під час VII Міжнародного ветеранського

форуму “Україна. Ветерани. Єдність” через підписання Меморандуму про співпрацю між Міністерством у справах ветеранів України та п’ятьма експертними організаціями (Veteran Hub, Принцип, Простір можливостей, Юридична сотня та Veteranka), має значний потенціал для оптимізації державного фінансування соціальних програм для ветеранів [5]. Партнерство має беззаперечний вплив на оптимізацію фінансування завдяки:

– *ефективному розподілу ресурсів*: залучення експертних організацій дозволяє визначити пріоритетні напрями витрат, що забезпечує більш цільове використання бюджетних коштів (наприклад, створення реальних моделей потреб ветеранів у житлі, психологічній допомозі чи професійній адаптації знижує ризик надмірного або неефективного фінансування);

– *залученню додаткових ресурсів*: учасники Меморандуму мають досвід роботи з міжнародними донорами та благодійними фондами, що відкриває можливості для додаткового фінансування програм через гранти, інвестиції та благодійні внески, знижуючи навантаження на державний бюджет;

– *прозорості та підзвітності*: спільна розробка програм у межах Національної стратегії політики щодо ветеранів сприяє підвищенню прозорості використання коштів. Це зміцнює довіру громадськості та міжнародних партнерів, стимулюючи їхню участь у фінансуванні;

– *інноваційним рішенням*: громадські організації привносять експертні знання та інноваційні підходи до соціального захисту ветеранів, що дозволяє впроваджувати нові формати підтримки, як-от цифрові платформи для ветеранів, інтегровані в систему соціальних послуг;

– *посиленню інклюзивності*: участь організацій “Юридична сотня” та “Veteranka” сприяє врахуванню специфічних потреб різних категорій ветеранів, зокрема жінок-ветеранок, осіб з інвалідністю чи внутрішньо переміщених осіб, що допомагає уникнути витрат на програми, які не відповідають реальним потребам;

– *підтримці довгострокового планування*: Концепція ветеранської політики та Національна стратегія до 2030 року забезпечують довгострокове бачення розвитку соціальних програм у співпраці з громадськими організаціями, що сприяє формуванню стабільного фінансового планування та залученню міжнародних партнерів до багаторічних проектів.

Таким чином, державно-громадське партнерство, оформлене у форматі співпраці з експертними організаціями, є ключовим

інструментом для підвищення ефективності, адресності та стійкості державного фінансування соціальних програм для ветеранів, оскільки завдяки об'єднанню ресурсів, знань і досвіду, партнерство дозволяє забезпечити кращу соціальну адаптацію та підтримку ветеранів, одночасно мінімізуючи фінансові витрати та підвищуючи якість послуг.

В Україні реалізовано низку успішних проєктів у форматі державно-громадського та державно-приватного партнерства, спрямованих на підтримку ветеранів. Нижче наведено кілька прикладів таких ініціатив:

– *грантова підтримка ветеранського бізнесу*: Міністерство у справах ветеранів України спільно з Українським ветеранським фондом реалізують проєкт надання грантів для розвитку бізнесу ветеранів [1]. Переможці конкурсів отримують фінансування від 500 тисяч до 3 мільйонів гривень на розвиток власної справи. Ініціатива сприяє економічній інтеграції ветеранів та створенню нових робочих місць;

– *Типова програма супроводу та взаємодії з ветеранами і членами їхніх родин*: експерти громадської організації “Простір Можливостей” за участі Всеукраїнської асоціації громад та за фінансової підтримки Міжнародного Фонду “Відродження” розробили Типову програму для органів місцевого самоврядування [6]. Документ допомагатиме громадам створювати місцеві ветеранські програми, спрямовані на фінансування реабілітації та реінтеграції ветеранів;

– *проєкт “Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни через створення освітніх можливостей”*: реалізований DWV International в Україні, цей проєкт спрямований на адаптацію та інтеграцію ветеранів та їхніх родин у цивільне життя через підвищення професійних знань і соціальних навичок [7]. Проєкт фінансується спільно з партнерськими організаціями та Центрами навчання та освіти дорослих у семи регіонах України;

– *комплексна програма соціальної підтримки ветеранів у Терешківській громаді*: Терешківська громада на Полтавщині впровадила програму, яка передбачає надання щорічної матеріальної допомоги учасникам бойових дій, ветеранам війни та членам їхніх сімей та фінансується з місцевого бюджету та громадських організацій і є прикладом успішної співпраці місцевої влади та громадськості для підтримки ветеранів [8].

Такі проєкти демонструють ефективність державно-громадського та державно-приватного партнерства у вирішенні питань фінансування для соціальної адаптації та підтримки ветеранів в Україні.

С. Єгоричева у своєму дослідженні виділяє три основні шляхи подальшої оптимізації державного фінансування через партнерство для соціального захисту ветеранів [3]:

– *використання міжнародного фінансування та грантів у співпраці з громадськими організаціями*: залучення зовнішніх ресурсів у вигляді грантів, інвестицій та гуманітарної допомоги. Прикладами є програма “Український фонд швидкого реагування” від IREX, яка надає гранти від 20,000 доларів для задоволення нагальних потреб ветеранів, а також гранти Міжнародної організації міграції до 15,000 євро для ветеранських організацій для забезпечення реабілітації, перекваліфікації та працевлаштування;

– *реалізація програм соціально-економічної реінтеграції*: забезпечення доступу ветеранів до безкоштовного або частково фінансованого навчання та перекваліфікації, що допомагає ветеранам здобувати нові професії та інтегруватися в економічне життя;

– *використання цифрових платформ для збору коштів та оптимізації витрат*: запуск державних або громадських платформ для збору коштів на конкретні ветеранські проєкти та використання електронних платформ для автоматизації процесів оформлення допомоги ветеранам, що знижує адміністративні витрати.

Отже, оптимізація фінансування через партнерство є стратегічно важливим кроком для забезпечення сталого соціального захисту ветеранів. Поєднання ресурсів і досвіду держави, бізнесу та громадських організацій дозволяє не лише ефективніше вирішувати актуальні проблеми, але й створювати умови для довгострокового розвитку ветеранської політики в Україні.

Висновки та рекомендації. Оптимізація державного фінансування соціальних програм для ветеранів через партнерство є важливим напрямом, що відповідає сучасним викликам соціальної політики України. Зростання фінансування державних програм у 2024 році до 13,55 млрд грн свідчить про пріоритетність ветеранської політики, однак значна потреба у ресурсах вимагає пошуку нових ефективних механізмів фінансування, тому в даному контексті державно-приватне та державно-громадське партнерство відіграють ключову роль.

Державно-приватне партнерство дозволяє залучати приватний сектор до реалізації соціальних програм, таких як будівництво житла, створення реабілітаційних центрів та підтримка ветеранського бізнесу. Державно-громадське партнерство сприяє залученню громадських організацій до розробки та ре-

лізації соціальних ініціатив, що дозволяє враховувати реальні потреби ветеранів, залучати міжнародні гранти та благодійні кошти, підвищувати прозорість фінансових потоків і впроваджувати інноваційні підходи до соціального захисту.

Реалізація партнерських підходів дозволяє створювати умови для довгострокової стійкості соціальних програм, підвищувати їхню адресність та якість. Таким чином, партнерство між державою, бізнесом і громадським сектором є стратегічно важливим інструментом для оптимізації та ефективності фінансування та соціальної підтримки захисників України.

Для забезпечення ефективної оптимізації державного фінансування соціальних програм для ветеранів через партнерство рекомендується посилити співпрацю між державними органами, приватним сектором та громадськими організаціями, створивши сприятливі умови для державно-приватного та державно-громадського партнерств, що включає запровадження механізмів стимулювання приватних інвесторів, таких як податкові пільги або державні гарантії для реалізації соціальних проєктів. Також слід забезпечити залучення міжнародних ресурсів через активне використання грантових програм, технічної та фінансової допомоги. Особливу увагу варто приділити інформаційному супроводу, популяризуючи можливості фінансування через громадські та приватні ініціативи. Необхідно розвивати цифрові платформи, які автоматизують процеси розподілу фінансів. Водночас слід впроваджувати освітні програми для підвищення фінансової грамотності ветеранів, що допоможе їм успішніше інтегруватися в економічне життя, зокрема через започаткування власного бізнесу.

Рекомендації сприятимуть підвищенню ефективності державного фінансування соціальних програм для ветеранів через стимулювання партнерських ініціатив, автоматизацію процесів розподілу фінансів та підвищення рівня фінансової грамотності ветеранів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. 205 мільйонів гривень підтримки отримає ветеранський бізнес від Українського ветеранського фонду – Мінветеранів. Міністерство у справах ветеранів України. URL: <https://mva.gov.ua/prescentre/category/86-news/en-205-miljoniv-griven-pidtrimki-otrimaye-veteranskij-biznes-vid-ukrayinskogo-veteranskogo-fondu-minveteraniv>

2. Державний бюджет на 2024 рік: на підтримку ветеранів та їх сімей передбачено майже 14 млрд грн Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhavnyi-biudzhet-na-2024-rik-na-pidtrymku-veteraniv-ta-ikh-simei-peredbacheno-maizhe-14-mlrd-hrn>

3. Єгоричева С. Б. Фінансово-економічні механізми забезпечення реінтеграції ветеранів війни в Україні (2024). *Економіка і регіон*, № 3 (94). Національний університет ім. Юрія Кондратюка. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/17344/1/document%20%285%29.pdf>

4. Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію держпрограми із забезпечення житлом захисників України на період до 2025. Міністерство у справах ветеранів України. URL: <https://mva.gov.ua/ua/news/kabmin-shvaliv-koncepciyu-derzhprogrami-z-zabezpechennya-zhitlom-zahisnikiv-ukrayini-na-period-do-2025-roku>

5. Міністерство у справах ветеранів України та громадські організації спільно реалізовуватимуть Національну стратегію політики щодо ветеранів та ветеранок. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minveteraniv-ta-hromadski-orhanizatsii-spilno-realizovuvatymut-natsionalnu-stratehiu-polityky-shchodo-veteraniv-ta-veteranok>

6. Проєкт типової Програми супроводу та взаємодії з ветеранами та членами їхніх родин. Простір Можливостей. URL: https://pm.in.ua/wp-content/uploads/2024/10/Proekt_typovoyi_Programy_suprovodu_ta_vzayemodiyi_z_veteranamy_ta_chlenamy-1.pdf

7. Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни через створення освітніх можливостей DVV International. URL: <https://pershyi.org.ua/reintegracija-veteraniv-ta-veteranok-vijni-cherez-stvorennja-osvitnih-mozhливостей/>

8. Успішні практики: соціальна підтримка ветеранів у Терешківській громаді. Всеукраїнська асоціація громад. URL: <https://communities.org.ua/novyny/uspishni-praktyky-soczialna-pidtrymka-veteraniv-u-tereshkivskij-gromadi/>